

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ Β. ΚΟΥΒΕΛΑ, Έτυμολογικό και έρμηνευτικό λεξικό τής λατινικής γλώσσας. Προσωδία, Σύνταξη, Παραθετικά, Σηματολογία, Έτυμολογία με προεκτάσεις στις Νεοευρωπαϊκές γλώσσες: Άγγλική, Γαλλική, Ίταλική, Ίσπανική και Γερμανική, καθώς και τὰ Λατινικά Άρκτικόλεξα. Προλεγόμενα, σσ. 7-26 + λήμματα, σσ. 27-921, σχ. 17x26, Μακεδονικές εκδόσεις, Άθήνα 2002(3).

Ό συγγραφέας προσαρμοσμένος στα νέα γλωσσικά και διδακτικά δεδομένα, τὰ όποια έπηρεάζονται από τὰ έκάστοτε πνευματικά, πολιτικά και σύγχρονα κοινωνικά δρώμενα, προτίθεται νὰ δώση μία άλλη διάσταση στην διδασκαλία τών Λατινικών ξεαίροντας τὸ ρόλο τής έτυμολόγησης τών λέξεων και τής αναγωγής τους στην πρώτη τους αίτια και άρχή για τήν εύκολότερη και έμπεδη εκμάθησή τους. Στόν ίδιο σκοπό άποβλέπει και ή παρακολούθηση τής εξέλιξης τής λατινικής λέξης στα παράγωγά της στις νεοευρωπαϊκές γλώσσες. Πιστεύει ότι ή εκμάθηση τών κλασικών γλωσσών με τήν νοσησιακή μέθοδο και όχι με εκείνη του συνειρμού, με τόν όποιο μαθαίνονται οί νεοευρωπαϊκές γλώσσες, είναι ή πιό ένδεδειγμένη ως παρέχουσα πλείστη τροφή στο πνεύμα, τὸ όποιο έτσι δέν κατατυραννείται, όπως θά συνέβαινε με τήν παραδεδομένη μηχανική άποστήθιση. Η άποψη αυτή κατά τόν συγγραφέα έχει και έθνική άξία, γιατί έτσι σπουδαζόμενη ή λατινική δείχνει και τί δώσαμε έμεις οί Έλληνες, άμέσως ή έμμέσως, δια τής Λατινικής στόν εύρωπαϊκό και δι' αυτού στόν παγκόσμιο πολιτισμό. Ό συγγραφέας τοποθετείται μέσα στο σύγχρονο κλίμα τής εύρωπαϊκής ένοποίησης και τής παγκοσμιοποίησης, οί όποίες στο κέντρο τών επιδιώξεών τους τοποθετούν τήν έξαρση του κοινού τών λαών ως προβαθμίδας τής ένοποίησης τής συναδέλφωσής τους.

Ειδικότερα, ό συγγραφέας στα προλεγόμενά του άσχολείται συνοπτικά με τήν καταγωγή και εξέλιξη τής λατινικής γλώσσας (παράγρ. 1): έν συνεχεία δίδει μία πειστική είκόνα με πλούσια επιχειρηματολογία τής άξίας τής διδασκαλίας τής λατινικής γλώσσας (παράγρ. 2), έπισημαίνει με έντονο τρόπο τήν άδικαιολόγητη άδιαφορία τής Πολιτείας για τήν κλασική παιδεία (παράγρ. 3-9)· τέλος, εξηγεί τους λόγους συγγραφής του λεξικού και τελειώνει τὰ προλεγόμενά του με τήν παροχή οδηγίων για τήν καλύτερη χρήση του.

Ό συγγραφέας φρόντισε νὰ συγκεντρώση σε ένα μονότομο, εύχρηστο έργο πολλά στοιχεία λατινομάθειας: συγκερασμό τών

ύπαρχουσῶν λέξεων στὰ κυκλοφορούμενα ἀπὸ ἑκατονταετία λατινοελληνικά (καὶ ἄλλα ξενόγλωσσα λεξικά), τὰ ὁποῖα γιὰ τὴν ἐποχὴ τοὺς ἦταν βέβαια ἄριστα, ὁμως ἡ μετάφραση τῶν λέξεων στὴν ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα καὶ ἡ ὄλη ἐκδοτικὴ παρουσία τοὺς δημιουργεῖ μεγάλα προβλήματα στὴν ἐπωφελῆ χρῆση τοὺς ἀπὸ τοὺς σπουδαστές· τὴν προσωδία, πολὺ χρήσιμη γιὰ τὸ μέτρο στὰ διδασκόμενα ἔμμετρα ποιητικὰ κείμενα· τὴν πληρότητα τῶν σημασιῶν· τὶς συντάξεις τῶν ρημάτων· τὴν συσχέτιση τῶν λατινικῶν λέξεων μὲ τὶς ὁμόρριζές τοὺς στὶς νεοευρωπαϊκὲς γλῶσσες· τὴν πλήρη ἀναφορὰ τῶν παραθετικῶν τῶν ἐπιθέτων καὶ ἐπιρρημάτων. Ἐδῶ ἀξίζει νὰ σημειώσωμε τὸν πρωτότυπο ὅσο καὶ ἐντυπωσιακὸ τρόπο μὲ τὸν ὁποῖο ὁ συγγραφέας αἰτιολογεῖ τὴν ἀλλαγὴ-ἐξέλιξη τῶν σημασιῶν τῶν παραγῶγων ἀπὸ τὴν ἀρχικὴ ρίζα τῶν λέξεων κατὰ τὶς διαφορὲς γλωσσικὲς μεταστάσεις καὶ μεταλλαγές. Καὶ ὅλα αὐτὰ προδίδουν τὸν μεγάλο σεβασμὸ τοῦ πρὸς τὸν πολῦτιμο χρόνο τοῦ σπουδαστῆ τῆς Λατινικῆς.

Τὸ λεξικὸ, κατὰ τὴν γνώμη μας, θὰ ἦταν ἀκόμη καλύτερο, ἂν ὁ συγγραφέας περιελάμβανε περισσότερα λατινικά ὁμόρριζα, ἐκτὸς ἂν αὐτὸ ἦταν πέρα τοῦ βασικοῦ στόχου τοῦ ἢ προσέκρουε στὶς ἀντιρρήσεις τοῦ ἐκδότη γιὰ ὀγκωδέστερο καὶ οἰκονομικὰ ἀσύμφορο βιβλίο. Πέρα ὁμως τῶν ὁποίων ἄλλων παρατηρήσεων, πρέπει νὰ δεχθοῦμε ὅτι εἶναι ἓνα ἔργο πρωτότυπο γιὰ τὰ ἑλληνικὰ δεδομένα, ποὺ ἔρχεται νὰ συμπληρῶση ὑπαρκτὸ κενό, ἓνα ἔργο περιεκτικὸ, προσεγμένο, σαφές καὶ καλογραμμένο, αἰσθητικὰ κομψό, ἓνα λεξικὸ χρήσιμο γιὰ κάθε ἀσχολούμενο μὲ τὴν λατινικὴ γλῶσσα.

Γεωργία ΞΑΝΘΑΚΗ-ΚΑΡΑΜΑΝΟΥ